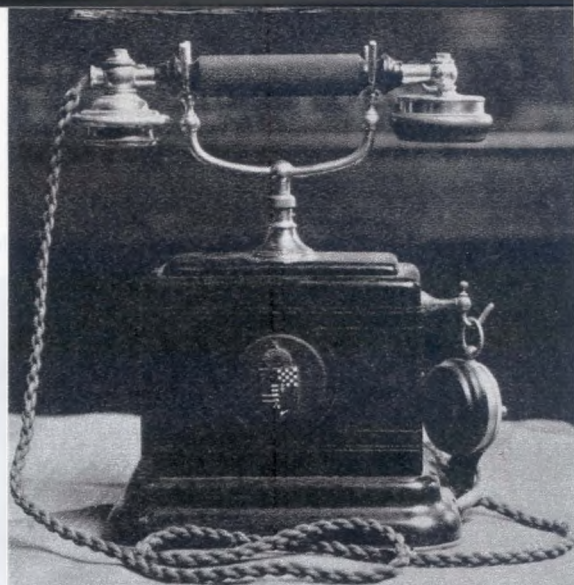

244

POZSONYI VILMOS

AZ „ÁLDOTT” TELEFON ÉVFORDULÓJÁRA

Öfelsége I. Ferencz József telefonja

1876. február 14-én jelentette be A. Graham Bell a telefon szabadalmát. A chicagói találmányi hivatal 1876. március 7-én fogadta el. A találmány meghozta Bellnek a halhatatlanságot.

Szabadalma bejelentése után ezt írta Bell: „Az az érzésem, hogy nagy problémát oldottam meg. Eljön a nap, amikor telefontrókat visznek be a házakba, úgy, ahogy a vizet vagy a gázt viszik be, és barátok beszélgethetnek egymással, anélkül, hogy lakásukat elhagynák.”

Igaza lett. A telefon embereket, nemzeteket, világrészeket hozott közvetlen közelségbe egymáshoz. Ma a világon több mint 350 millió telefonon beszélgethetnek egymással ügyfelek, rokonok, barátok, ismerősök. Mérhetetlen jelentősége van a telefonnak a gazdasági és kulturális életben, az államigazgatásban, ahol óriási mértékben felgyorsult az ügyek intézése, az információk áramlása.

A telefon sok örömet és, sajnos, esetenként sok bosszúságot is okoz. A bosszankodó embereknek két csoportja van: az egyiknek nincs készüléke, a másiknak van. Vajon hányan élvezik a telefon örömeit, előnyeit napjainkban, illetve kinek és miért, milyen mértékben okoz bosszúságot?

Budapest első telefonközpontja — az elsők között Európában, Párizs, London, Zürich után — 1881. május 1-én kezdte meg működését a Fürdő utcában (ma József Attila utca). Az első kézi kapcsolású központnak 25 előfizetője volt. Az első közös telepű, kézi kezelésű központ — a Teréz Központ — 1901 és 1903 között épült föl.

A távbeszélő-szolgálat fejlődését megállította az első világháború. A háború befejezése után a hazai híradástechnikai ipar fellendülése lehetővé tette a távbeszélő-szolgáltatás fejlesztését. Ennek eredményeként megindult a központok automatizálása, amely 1928-ban a Krisztina Távbeszélő Központ korszerűsítésével kezdődött, és 1938-ban az Erzsébet Központ üzembe helyezésével fejeződött be. 1944-ben a folyamatos bővítések eredményeként a központok befogadóképessége 128 ezer, az állomások száma pedig 77 ezer volt.

A második világháború alatt szinte teljesen elpusztultak a telefonközpontok, és súlyosan megromlódott a kábelhálózat. A felszabadulás után, ugyanúgy, mint az élet más területein, gyors ütemben indult meg az újjáépítés. A központok kapacitása 1954-ben érte el a háború előttit.

Az al- és főközponti beszélőhelyek száma 1980-ban összesen: 655 147.

Bár a távbeszélő-szolgáltatás jelentős mértékben fejlődött az elmúlt években, mégis elmaradt az igények növekedése mögött mennyiségi és minőségi szempontból. A főváros infrastruktúrájának a 60-as évek közepén kezdődő gyorsabb ütemű fejlesztése még szembetűnőbbé tette a lemaradást.

A lépéshátrány alapvetően abból adódik, hogy a szükségésnél lényegesen kevesebbet fordítottunk a hírközlés fejlesztésére. A hozzánk hasonló fejlettségű országok összes beruházásai több mint két

Japán videotelefon

Csigó László felvételei

százalékát, mi pedig — több öt éves átlaga bizonyítja — alig több mint egy százalékát biztosítottuk erre a célra.

A 100 lakosra jutó telefonkészülékek száma (beszélőhely-sűrűség) néhány európai ország fővárosában 1978. I. 1-én:

Helsinki	83,6
Párizs	66,5
Bécs	58,6
Prága	47,5
Berlin	37,9
Szófia	29,9
Budapest	28,4

Budapest távbeszélő-ellátottsága a felsorolt fővárosokhoz viszonyítva szegényes. S tegyük hozzá: a vidéké még ennél is kedvezőtlenebb: hat készülék jut száz lakosra.

A statisztikai adatok — a várakozók számának növekedése, az európai országok fővárosai között elfoglalt helyünk — a mennyiségi igények növekedéséhez viszonyított lemaradásunkat bizonyítják. Az adatok mögött is van néhány olyan tényező, melyet külön figyelemre kell méltatni.

Igen jelentős az ellátottság különbsége a főváros egyes kerületei között. Például, az V. kerület 51 500 lakosa 13 215 lakásállomást használ, a

XVII. kerület (Rákoskeresztúr—Rákoscsaba—Rákoshegy) 56 600 lakosa 972 állomást.

Egyre növekszik azok száma, akiknek a régi lakásokban volt telefonjuk, de az új lakásban nem tudnak telefonhoz jutni.

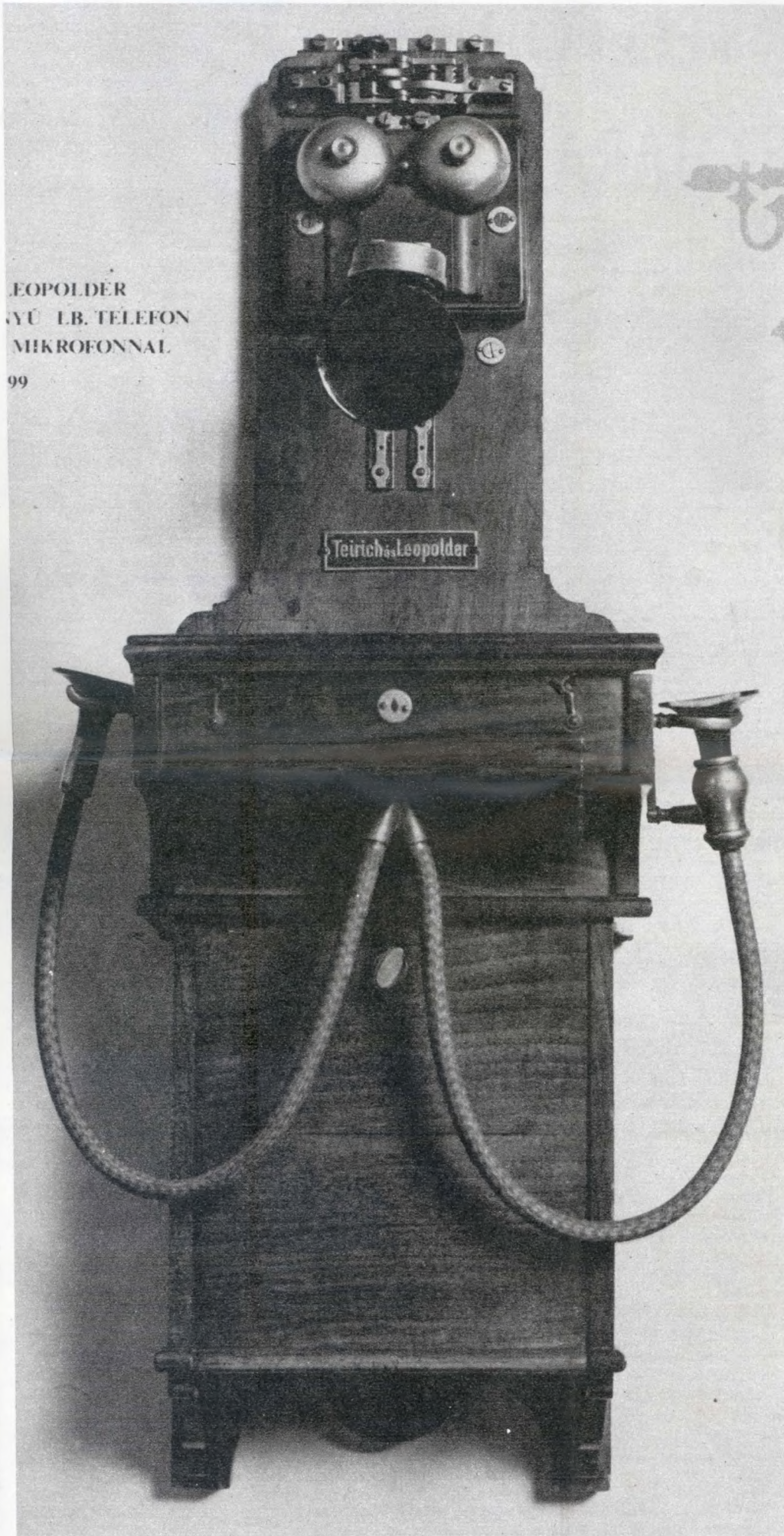
A nemzetközileg használatos beszélőhely-sűrűségi mutató, amelyben a közületek fő állomásai és az alközpontokra kapcsolt mellékállomások is szerepelnek, Budapesten kedvezőbb képet mutat a ténylegesnél. Ennek oka, hogy kevés olyan főváros van, ahova — mint nálunk — az ország iparának és közintézményeinek olyan nagy hányada tömörül.

Sok jogos kritika éri a távbeszélő-szolgáltatás minőségét. A telefontulajdonosok gyakran panaszkodnak, hogy készülékük hosszú ideig egyáltalán nem működik. A szolgáltatás alacsony színvonala elsősorban a beruházási források elégtelenségére, másodsorban a nem elég körültekintő és nem elég szakszerű munkára vezethető vissza.

Az elsődleges és alapvető probléma mégis az, hogy a telefonközpontok, valamint a föld alatti és feletti telefonhálózat legégetőbb rekonstrukciója, felújítása sem végezhető el anyagi okok miatt.

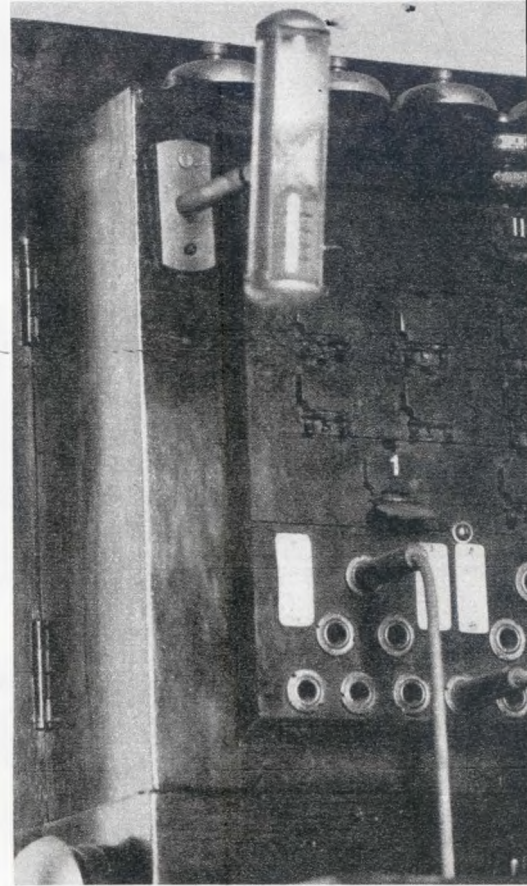
A ma üzemelő 408 ezer központkapacitás 72,8 százalékáa Rotary-rendszerű. Ezt 1928-ban vezették be. Harmincévesnél öregebb a Rotary-rendszerű központkapacitás húsz százaléka. A nagymértékű elhasználódás miatt igen gyakran meghibásodnak. Nyomasztó az alkatrészihiány. A korszerűbb cross-

Teirich és Leopolder gyártmányú LB-telefon a századfordulón

LEOPOLDER
GYÜ. LB. TELEFON
MIKROFONNAL

99

Telefonközpont 1904-ben

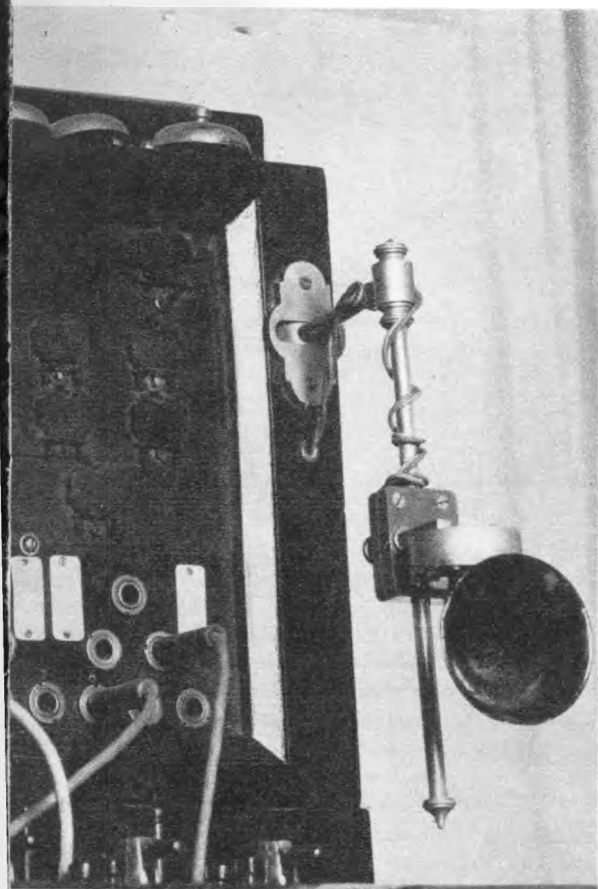
A Magyar Királyi Posta
vezérigazgatójának telefonja, 1931

bar-rendszer — melyet először 1970-ban a Lágymányos Távbeszélő Központban helyeztek üzembe — ma még az összes kapacitásnak mindössze 27 százaléka.

A távbeszélő-szolgáltatás minőségét alapvetően meghatározó másik tényező a kábelhálózat állapota. Föld alatti kábelhálózatunk elöregedett, nem elég üzembiztos. Nagyobb esőzések, vízcső-törések, sőt, már erősebb páralecsapódás esetén is beázik.

Az elöregedett kábelhálózat rekonstrukcióját évtizedek óta halogatjuk. A teljes rekonstrukcióhoz mintegy kétmilliárd forint és ennek megfelelő kivitelezői kapacitás kellene. Ezeknek egyike sem áll rendelkezésünkre. A feltételek várhatóan csak a hetedik-nyolcadik ötéves tervidőszakban lesznek majd meg. Kedvezőbb az új telepítésű kábelek állapota. 1978 óta az ólomköpenyű, papírszigetelésű kábelek helyett korszerű vazelin töltésű kábeleket

AZ „ÁLDOTT” TELEFON ÉVFORDULÓJA

alkalmaznak, amelyek — precíz szerelés esetén — nem áznak be.

Az utóbbi években a főváros telefonellátottságának javítása érdekében jelentős intézkedések történtek. A kormány több mint egymilliárd forintot biztosított soron kívül a fejlődés gyorsítására. Ennek eredményeként 1980-ban 35 ezerral bővült a központok kapacitása. A helyzet reális megítéléséhez az is hozzátartozik, hogy az ötödik ötéves tervben minden eddigénél jelentősebb összeget fordíthatunk fejlesztésre. Ennek kerekén 87 ezer központkapacitás-növekedés volt az eredménye. A terven felül biztosított beruházási forrás, valamint a jól fejlődő ipari háttér lehetővé tette korszerű konténerközpontok létesítését, és megkezdődött a mikrohullámú összeköttetés alkalmazása a fővárosi hálózatban.

Jósolni nagyon nehéz. Az eddigi gyakorlat és a jelenlegi ismeretek alapján a következő tervidőszakban legfeljebb az előzőekhez hasonló ütemű fejlődéssel lehet számolni. Ez pedig azt jelenti, hogy a távbeszélő-szolgáltatás területén lényeges változás nem várható.

Nyilvános telefon 1898-ban, LB-gyártmány. Készítette az Egyesült Izzó

